

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Udrag fra Oldsagn paa Alheden

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Udvalgte værker", i Blicher, Steen Steensen: *Udvalgte værker*, Gyldendal, 1982-83, s. 50. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-blich04-shoot-idm140011520183808/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Udvalgte værker

St. St. Blicher

Skove, men nu svævede let som en Fugl hen over den uindskrænkede Plan. – Men det er sandt: Du reiser som Oldgrandsker – ikke som Digter; og vel var det, at dette saa betids randt mig i Hu; Du var ellers draget forbi en classisk Plet. Tag kjønt Din Hat af! *Du er midt paa Græthe Hede!* (I Parenthes maa jeg gjøre Dig opmærksom paa, at vi her sige *Graae Hede*; at denne vist har givet den ulykkelige *Svend* sit Øgenavn; og at vi her i Sognet endnu har en levende *Svend Græthe* eller *Graae*.) Forestaaende Parenthes har jeg ellers skudt ind, for en Smule at dæmpe den Ild, som Nævnelser af Græthe Hede sikkert har antændt i Din antike Sjæl. Jeg hører Dig allerede hidsblæsende spørge: „Var det her, Slaget stod? Hvor stod *Valdemars Hær*? hvor stod *Svends*? Hvor faldt *Svend*? Hvor –” Bie lidt! bie lidt! Du har godt ved at spørge; men tilfredsstillende Svar maae Du ikke vente af mig. Jeg har raadført mig med *Saxo*; men den gode Mand har ikke været stærk i Jyllands Geographie. At Slaget har staaet her, sige Bønderne; og det modsiger dem ikke, at her stundom opgraves og opløies Stridsvaaben. De sige videre: at *Svend* gik i Synk i hiin Mose østen for Dig. De fortælle ydermere: at hans Reisevogn er sunken i samme Mose med samt hele Krigskassen. (Vil Du blive her til Natten, kan Du see Lys brænde over den, og maaskee – om Du kan tie saalænge – være heldig nok til at opgrave den.) En skarpsindig Oldgrandsker her i Egnen har ellers forelagt mig følgende Hypothes om hiin Valplads: „Da *Svend* laae i Viborg, og *Valdemar* kom fra Randers, har de fra disse tvende Punkter manøvreret hverandre imøde, og ere stødte sammen ved Vindumvergaard – (jeg vilde ønske, at Du havde de geographiske Karter ved Haanden), hvor Egnen tilbød en Position. *Svend* har, fordrevet fra denne, søgt at sætte sig ved Elsborg, og atter tourneret, sidste Gang budt sin Fjende Spidsen ved Hjørup. Da han ogsaa her blev slagen, har han endelig begivet sig paa Flugten ad den Kant, som endnu stod ham aaben, nemlig mod Sydvest, og her blevet hængende med sin Hest i Gungerne af een eller anden Mose, Syden eller Sydvest for Graae-Søe. Her opdagedes han; og i det han førtes tilbage til Seierherren, er det, at hiin Bonde med sin Øxe forkortede ham den tunge Gang ved en Høj lidt Nordvest for Bøggild Skov, som endnu den Dag i Dag hedder Svendhøj.” Tag nu heraf, hvad Du behager! og lad Dig nøie dermed, indtil Du finder noget bedre.

Inden Du forlader Græthe-Hede, maae jeg dog gjøre Dig opmærksom paa nogle Steentavler tæt Norden for Graae-Søe: her stod

Oldsagn paa Albeden

engang Graae-Capel, og her blev *Svend* begravet. Vil Du tage Stedet i Beskuelse, maa Du dreie af fra Landeveien en halv Miil i Øster. Men spar Din Uleilighed! Du vil ikke finde andet end nogle Kampestene – nedfaldne Digestumper – og Runer paa nogen af dem skal Du ikke lode efter! Overalt er her i Egaen total Mangel paa Runestene; kun een eneste har jeg i disse Dage faaet nys om: den skal være indmuret i en Bondes Stuehuus, og kan jeg – uden at rive Huset ned – faae Stenen at see, skal jeg paa behørig Sted anmeldte det.

Medens jeg taler om Graae-Capels Ruiner, kan jeg vel ikke undlade at mælde lidt om den Kirke, som har staaet paa Ungstrup Mark, en halv Fjerdingvei Nordost for Byen. Den skal have heddet *Lunde-Kirke*, og være nedbrudt fornedelest følgende Udaad: Paa Aunsberg boede en Fru *Kirsten*, som ikke levede i den bedste Forstaaelse med Kiersholms Herre. Begge havde een Stol i Lunde-Kirke, og her skal deres Conversation engang have taget saadan en Vending, at Cavaleren kastede Damen ud af Stolen. Lykkeligviis havde hun tvende *Sønner*, som paatog sig at hævne denne Fornærmelse, og dette gjorde de ved næste Søndag at dræbe Ridderen i Kirken. Herved vanhelliget og bandsat blev den snart efter nedbrudt; og af dens Levninger tilligemed dem af Graae-Capel skal Thoring Kirke være opbygget – eller rettere forstøret. Altertavlerne fra begge hine Kirker hænge endnu i denne. Den mindste, formodentlig den fra Graae, kunde maaskee gemme een eller anden Reliquie; den anden ikke, da den kun bestaaer af enkelte Planker.

Men det var paa Grathe-Hede, vi slap, en lille halv Miil Norden for Klode-Mølle. Behag nu at gjøre en Afstikker til Venstre gjennem hine Gaarde, som hedde Graaemose. (I Forbikjørsel være det sagt: at det er en Colonie, som først blev bebygget af Tydske, men nu beboes af Danske, som nyde Godt af de hine meddeelte Friheder for Afgift til Præsten og Skolen.) Videre mod Nordvest forbi dette Skovfogedhuus, der fører det nysselige Navn: Kumpedal. „Skovfogedhuus?” siger Du, „hvor er da Skoven?” – Nu ere vi igjennem den. – „Aha! jeg tænkte, det var Enebær.” – Ingen Spidser, min Ven! det var heller ikke Skov, jeg vilde vise Dig, men noget ganske Andet. Seer Du her disse Smaaforhøininger af mangehaande Skikkelser og forskjellig Størrelse? Og hisset en Vold som et Brystværn i en retvinklet Triangel? Hvad tænker Du herom? – „Der er jo aabenbar Levninger af en befæstet Leir, maaskee *Svends*.” – Nei, Hr. Antiquarius! Lev-